

INTRANET I KNJIŽNICE:

mit u praksi

Ivo Tokić

INA-Industrija nafte d.d.

ivo.tokic@ina.hr

50. Kolokvij Knjižnice IRB, 1.12.2004.

Uvod

Suvremene koncepcije razvoja poslovanja zahtijevale su prostor za realizaciju, npr:

- Organizacija koja uči
- TQM
- KM
- BI
- BSC
- SPM i dr.

Intranet – kao medij interne komunikacije i obrazovanja postaje alat za posredovanje znanja i infrastrukturni temelj za primjenu raznih koncepcija razvoja poslovanja

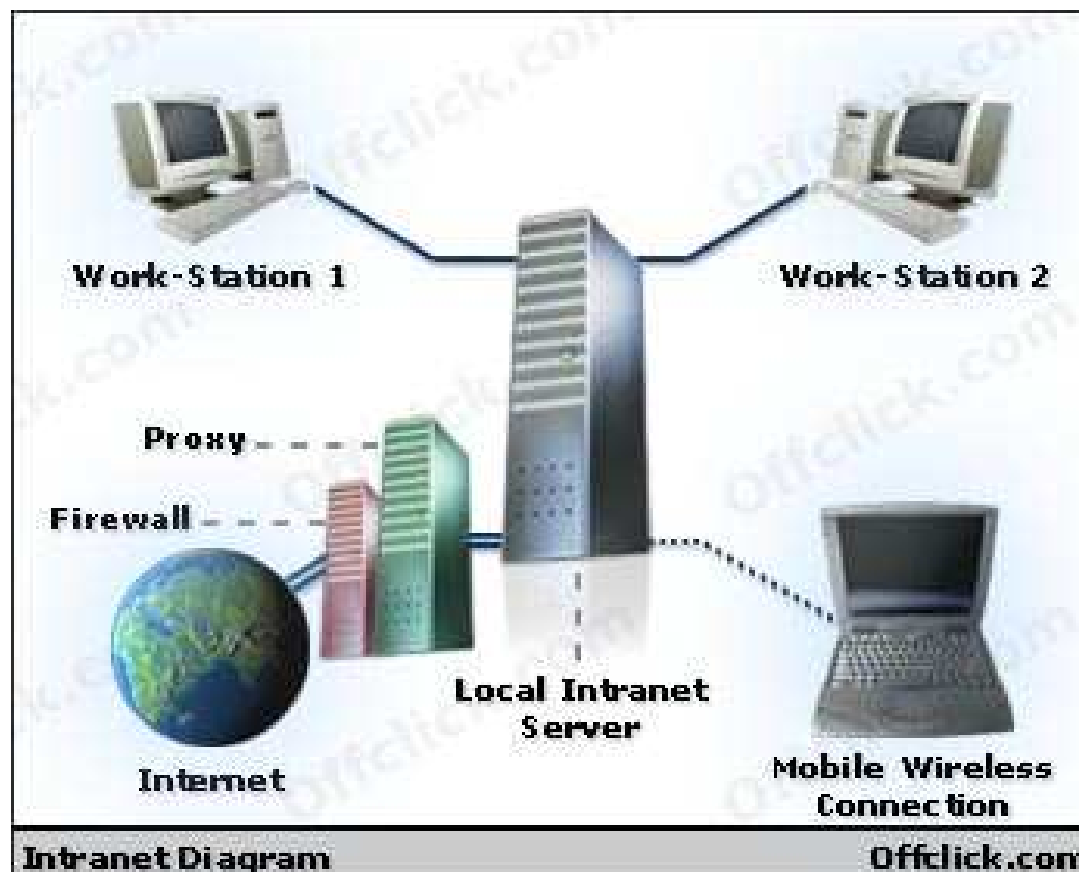
- na zapadu velike korporacije uvode intranet o kakvom govorimo u svoje poslovanje u ranim 1990-im (AT&T, World Bank, Lockheed, SAS Institute, itd.), a nazivaju ga različito:

Unified Global Network (UGN), internal web, internet clone, corporate web ili private web

- prvi članci koji spominju termin *intranet* pojavljuju se sredinom 1995., a termin je prvi upotrijebio Steven L. Telleen iz tvrtke Amdahl u siječnju 1995. (*The Amdahl IntraNet Methodology*) da opiše unutrašnje korištenje internet tehnologije

Što je intranet?

Intranet je privatna računalna mreža koja koristi internetske standarde i protokole kako bi se zaposlenicima u poduzeću omogućila jednostavna komunikacija i suradnja te pristup informacijama poduzeća.

Obilježja intraneta

- **upotreba internetskih tehnologija** osnovna je značajka koja razlikuje intranete od klasičnih računalnih sustava
- **brz pristup** aktualnim informacijama potrebnim za rad
- **jednostavna komunikacija** sa suradnicima bez obzira na mjesto u poduzeću na kojem se nalaze
- **smanjeni troškovi** komunikacije, upravljanja informacijama, usavršavanja djelatnika te suradnje unutar poduzeća i s vanjskim partnerima
- **povećanje konkurentnosti**
- **niski zahtjevi pri tehničkoj implementaciji**
- **lagano korištenje**

Internet – Intranet: osnovne sličnosti i razlike

	I n t e r n e t	I n t r a n e t
tehnološka rješenja	internet standardi, protokoli	internet standardi, protokoli
informacije	podaci, tekstovi, programi, grafika, animacija, zvuk, video	podaci, tekstovi, programi, grafika, animacija, zvuk, video
medij	pregledavanje, publiciranje	pregledavanje, publiciranje
 vlasništvo	nije u vlasništvu nijedne tvrtke	privatna mreža u vlasništvu neke ustanove
pravo pristupa	ima pristup svatko tko ima tehničke mogućnosti za to	pristup imaju samo osobe s ovlaštenjem
upravljanje	problematično upravljanje	ustanova upravlja
smjernice	slaba politika	snažna politika
provođenje pravila	bez prisile	ustanova određuje i provodi pravila
kontrola	bez središnje kontrole	ustanova kontrolira
troškovi	troškovi rasprostranjeni	ustanova podmiruje troškove

Isplati li se uvesti intranet?

Let's imagine an organisation with	1000 staff
who work on average	210 days per year
and	7.5 hours per day
that's	1,575 hours per person per year
and let's assume the average wage is	£25,000 per year
so your average cost per employee is	£15.87
by improving the way in which they use the intranet, you manage to save them	5 minutes per day
That's a saving of	17.5 hours per year per employee
and a productivity gain of	£277 per year per employee
and for the company as a whole...	£277,000 in one year!

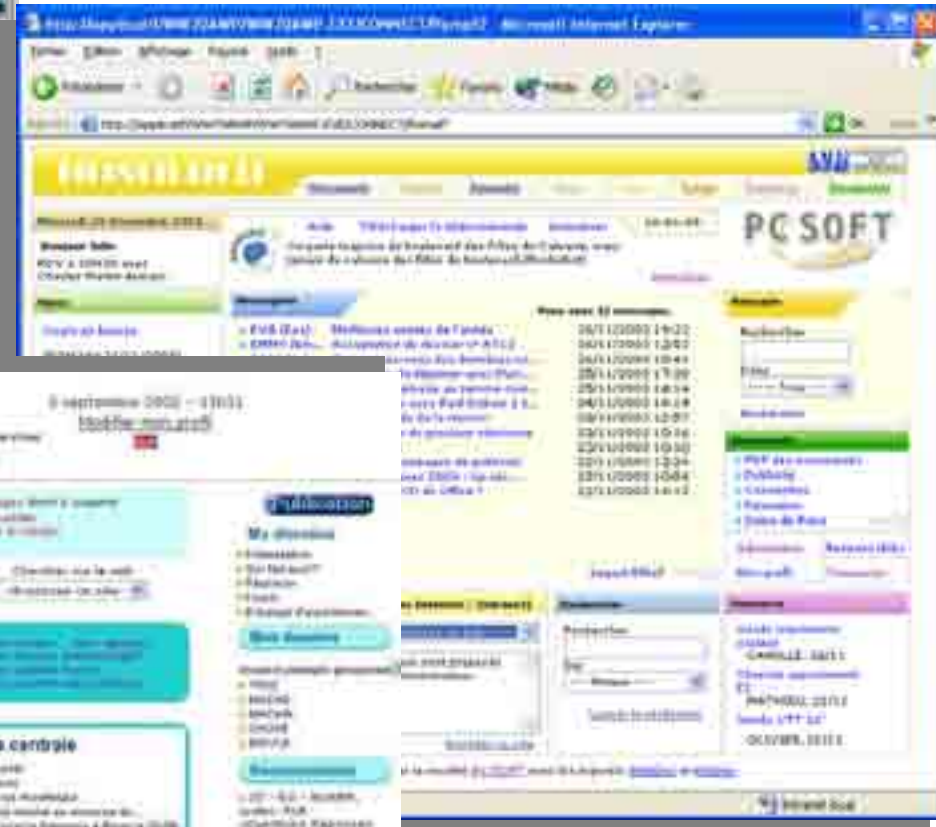
Vrijeme za razbijanje mita o intranetu

10 mitova o intranetu

1. **Intranet je jeftin**
2. **Napravi i oni će doći**
3. **Intranet je za velike organizacije**
4. **Intranet je još jedna *buzzword***
5. **Intranet treba neovisnu platformu**
6. **Intranet zahtijeva Internet vezu**
7. **Intranet zahtijeva malo održavanja**
8. **Intranet nije siguran**
9. **Intranet je stvar IT odjela**
10. **Intranet je interni web**

Kako intranet može izgledati?

Što može sadržavati?

- **E-mail**
- **Directories**
- **Organization charts**
- **Memos**
- **Personal manuals**
- **Benefits information**
- **Newsletters and publications**
- **Systems user documentation**
- **Training**
- **Newsgroups**
- **News extracts**
- **Job postings**
- **Sales reports**
- **Customer information**
- **Quality statistics**
- **Vendor information**
- **Product information**
- **Marketing brochures, videos and presentations**
- **Product development information and drawings**
- **Supply and component catalogs**
- **Inventory information**
- **Network management**
- **Asset management**

A kako se to u stvari radi u praksi?

INA Intranet

2002. g. uveden jedinstveni portal za cijelu kompaniju

- **Programska podrška intranet aplikacijama:
Oracle IAS i DB, SAS, itd.**
- **Navigacija kroz sadržaj intraneta:
preglednik
tražilica (pojam, kategorija, novi sadržaj)**

Sadržaj kompanijskog intraneta

- **pravilnici, upute**
- **odluke, obavijesti**
- **izvješća**
- **telefonski imenik**
- **forumi**
- **stranice organizacijskih dijelova kompanije**
- **stranice udruga koje djeluju u kompaniji**
- **obrazovni sadržaji**
- **stranice projekata**
- **baze podataka (kompanijske i komercijalne)**
- **elektroničke publikacije i polupublikacije (knjige, časopisi, norme, zbornici, slike, tehnička dokumentacija**
- **novosti, itd.**

Uređivanje kompanijskog intraneta

- **Organizacijske jedinice imenuju urednike koji uređuju stranice i postavljaju sadržaj na mrežu**
- **U programu Oracle IAS prilikom postavljanja sadržaja na mrežu definiraju karakteristike sadržaja (kategorija, popratna bilješka, pravo pristupa, lokacija sadržaja, trajanje dostupnosti na mreži, itd.)**

Organizacija knjižnice na intranetu

Prilikom razrade koncepcije intranet stranice knjižnice treba obratiti pažnju na:

- **osnovna namjena sitea (alat za rad zaposlenika kompanije)**
- **korisnici (poznate potrebe i navike korisničke zajednice)**
- **sadržaj (više vrsta dokumenata, povjerljivost, veća količina)**
- **kompanijska politika**
- **održavanje sadržaja**
- **promocija**

Usporedba internet i intranet sitea INDOK-a (1)

Internet : kategorije sadržaja

INDOC About us
INDOC Lovinčićeva
Department Šubićeva
INDOC Rijeka
INDOC Sisak

Loan Contacts

Search Books
 Journals

Useful links Web portals
 Institutions
 Organizations
 Associations

Other libraries SZI - Science
 SZI - Biomedicine
 SZI - Technics
 SZI - Humanities

FAQ

Usporedba internet i intranet sitea INDOK-a (2)

Intranet : kategorije sadržaja

- **INDOC** **About us** **INDOC Lovinčičeva** • **Ecology** **Associations, organizations** •
 - **Department Šubičeva** • **Institutions** • **Instructions** **How to order publication?**
 - **INDOC Rijeka** • **Web portals (ecology)** • **Using of databases**
 - **INDOC Sisak** • **Projects (ecology)** • **Using sources on Internet**
 - **CroList – bibliographic database** • **Books, journals (ecology)** • **Bibliography of scientists of Croatia**
 - **Catalogues of other libraries** • **News (ecology)** • **FAQ**
 - **PRESKOK** • **Geology** **Associations, organizations** • **Information and business portals**
 - **SZI – Science** • **Institutions** • **Daily and weekly press**
 - **SZI – Biomedicina** • **Virtual reference collect. (geology)** • **E-Bulletin of INDOC**
 - **SZI – Tehnika** • **Web portals (geology)** • **Projects**
 - **SZI – Humanistika** • **Events (geology)** • **Proposals**
 - **Public libraries** • **Projects (geology)** • **Service informations**
 - **University libraries** • **News (geology)** • **News (business news, society and politics, INA)**
 - **National libraries** • **Useful links (geology)** • **Expert and scientific conferences**
 - **E-books** **Congresses, conferences** • **Chemistry** **Associations, organizations** • **New books and journals**
 - **Symposiums, seminars** • **Databases on Internetu (chemistry)** • **FAQ**
 - **Handbooks** • **Virtual reference collec. (chemistry)** • **Useful informations (chemistry)** • **Instructions** **How to order publication?**
 - **Links on similar contents (Web)** • **Web portals (chemistry)** • **Using of databases**
 - **Journals** **List of journals subscribed by INA** • **Portals (general science)** • **Using sources on Internet**
 - **Catalogue of journals** • **Useful informations (general science)** • **Bibliography of scientists of Croatia**
 - **E-journals** • **Books, journals (general science)** • **FAQ**
 - **ScienceDirect** • **Standards** **Current and withdrawn standards** • **Information and business portals**
 - **Wiley Interscience** • **Catalogue of standards - INA** • **Daily and weekly press**
 - **Springer Link** • **Standards on Internet** • **E-Bulletin of INDOC**
 - **Useful informations (about journals)** • **About standards** • **Projects**
 - **Instructions (journals)** • **DZNM – publishing activities** • **Proposals**
 - **Science on Internet** • **Quality of fuels – documents** • **Service informations**
 - **Economy** **Institutions and organizations** • **EU – legislative** • **News (business news, society and politics, INA)**
 - **Associations** • **Eurachem** • **Expert and scientific conferences**
 - **Portals (economy)** • **Virtual ref. collect.** • **New books and journals**
 - **Databases on Internet** • **Biographies** • **FAQ**
 - **Useful informations (economy)** • **Calendars** • **Instructions** **How to order publication?**
 - **Web portals (economy)** • **Dictionaries** • **Using of databases**
 - **Encyclopedia** • **Using sources on Internet**
 - **Handbooks** • **Bibliography of scientists of Croatia**
 - **Maps** • **FAQ**

Statistika pristupanja stranicama

Statistika pristupanja intranet stranicama knjižnice daje odgovor na temeljna pitanja:

- **koliko korisnici pristupaju stranicama knjižnice?**
- **koje sadržaje koriste i koliko?**
- **koje sadržaje ne koriste?**

Analiza pristupanja služi kao podloga za razmatranje promjena u uređivanju stranica knjižnice.

Autorsko pravo i intranet (1)

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, 2003:

Čl. 19: (1) Pravo reproduciranja je isključivo pravo izrade autorskog djela u jednom ili više primjeraka, u cijelosti ili u dijelovima, izravno ili neizravno, privremeno ili trajno, bilo kojim sredstvima i u bilo kojem obliku. Pravo reproduciranja uključuje i fiksiranje kojim se pojmom označava utvrđivanje autorskog djela na materijalnu ili drugu odgovarajuću podlogu.

(2) Autorsko djelo se reproducira i fiksira, osobito, grafičkim postupcima, fotokopiranjem i drugim fotografskim postupcima kojima se postiže isti učinak, zvučnim ili vizualnim snimanjem, građenjem odnosno izvedbom djela arhitekture, **pohranom autorskog djela u elektroničkom obliku, fiksiranjem autorskog djela prenošenog kompjutorskom mrežom na materijalnu podlogu.**

Čl. 20: (1) Pravo distribucije je isključivo pravo stavljanja u promet izvornika ili primjeraka autorskog djela prodajom ili na koji drugi način te njihova nuđenja javnosti u tu svrhu.

(2) S prvom prodajom ili drugim prijenosom vlasništva nad izvornikom ili primjercima autorskog djela na području Republike Hrvatske, od strane nositelja prava ili uz njegov pristanak, iscrpljuje se pravo distribucije u pogledu tog izvornika odnosno tih primjeraka autorskog djela za područje Republike Hrvatske.

Autorsko pravo i intranet (2)

Čl.30: Pravo stavljanja na raspolaganje javnosti isključivo je pravo da se autorsko djelo priopći javnosti, bežično ili putem žica, na način koji pripadnicima javnosti omogućava pristup autorskom djelu s mjesta i u vrijeme koje sami odaberu.

Čl.82: Fizička osoba može reproducirati autorsko djelo na bilo koju podlogu ako to čini za **privatno korištenje**, kao i reproducirati autorsko djelo u obliku fotokopije i za drugo vlastito korištenje, koje nema izravno ili neizravno komercijalnu svrhu i nije namijenjeno ili pristupačno javnosti. **Nije dopušteno reproduciranje cijele knjige** osim ako su primjerci te knjige rasprodani najmanje dvije godine, grafičkih izdanja glazbenih djela (u daljnjem tekstu: notni materijal), **elektroničkih baza podataka**, kartografskih djela kao ni izgradnja arhitektonskog objekta...

Čl. 84: Javni arhivi, javne knjižnice, obrazovne i znanstvene ustanove, ustanove za predškolski odgoj i socijalne (karitativne) ustanove, a koje svoje usluge ne naplaćuju, **moгу iz vlastitog primjerka reproducirati autorsko djelo** na bilo koju podlogu u najviše jednom primjerku.

Autorsko pravo i intranet (3)

ČI 85: (1) Dopušteno je reproduciranje na papir ili sličan medij i **distribuiranje pojedinih odlomaka** zakonito objavljenih autorskih djela ili cjelovitih kratkih autorskih djela s područja znanosti, književnosti i glazbe, kao i pojedinačnih objavljenih autorskih djela s područja likovnih umjetnosti, arhitekture, primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna, fotografskih ili kartografskih djela te prikaza znanstvene ili tehničke prirode, u obliku zbirke koja sadržava priloge više autora i koja je po svojem sadržaju i sistematizaciji **isključivo namijenjena nastavi ili znanstvenom istraživanju** uz navođenje izvora, osim ako to autor izričito ne zabrani. Reproduciranje i distribuiranje pojedinih dijelova autorskih djela ne smatra se povredom prava iz članka 16. ovoga Zakona osim ako bi se objavljivanjem pojedinih dijelova ugrozili čast ili ugled autora.

(2) Autori djela sadržanih u zbirci iz stavka 1. ovoga članka **imaju pravo na primjerenu naknadu za reproduciranje i distribuiranje** njihovih autorskih djela.

Autorsko pravo i intranet (4)

Čl.189: (10) (Bit kažnjen tko...) bez odobrenja nakladnika i bez plaćanja naknade nakladniku **fotokopira za privatno ili drugo vlastito korištenje** njegova pisana izdanja

(11)... bez odobrenja proizvođača baze podataka **reproducira, distribuira, iznajmi, stavi na raspolaganje javnosti**, priopći javnosti ili se na drugi način protupravno koristi njegovim bazama podataka

S A D

-veljača 2004: slučaj **Lowry's Reports vs. Legg Mason**

“I dok je za očekivati da će Legg Mason uložiti žalbu na ovu presudu, druge tvrtke i njihove knjižnice trebaju izvući pouku: reproduciranje kopija autorskim pravom zaštićenih članaka i izvješća u tiskanom obliku ili njihovo distribuiranje e-mailom bez dozvole može dovesti do značajnih kršenja autorskih prava. Postavljanje građe na kompanijski intranet bez dozvole, sudeći po ovoj sudskoj presudi, posebno je rizično.”

Laura Gasaway. Copyrighted newsletter infringed by posting on corporate intranet. U: Information outlook, vol. 8 (2004) (5), str. 40

Što učiniti da korisnici ne odu?

Ili: **Top lista**

10 najboljih načina da otjerate vaše intranet korisnike

- 10. Previše znakova “U izradi”**
- 9. Pretrpanost sadržajima**
- 8. Previše svjetlucanja, malo prave vrijednosti**
- 7. Nedosljedan dizajn**
- 6. Preseljavanje URL-a**
- 5. Pretjerano osiguran site**
- 4. Slab pretraživač**
- 3. Ponavljajući sadržaji**
- 2. Zaobilazna navigacija**
- 1. Stari sadržaj**

Zaključna razmatranja: o nedostacima

Iskustva nakon više godina korištenja intraneta u kompaniji:

- **dio menadžera još ne prepoznaje potencijal intraneta kao sredstva za promociju djelovanja vlastite organizacijske jedinice – tek oko pola kompanije prisutno na intranetu sa svojim stranicama (i predstavljenim poslovanjem)**
- **slaba promocija intraneta - priličan broj zaposlenika još ne koristi intranet u svome radu**
- **takvo stanje ugrožava razvojne koncepcije poslovanja**
- **nedovoljno iskorištene mogućnosti medija**

Zaključna razmatranja: o prednostima

Sadašnjost:

- sve više organizacija interno komunicira putem intraneta
- mogućnosti bržeg dolaska do potrebnih informacija za rad, boljeg upoznavanja vlastite organizacije, učenja, rada
- nisu potrebna posebna znanja za korištenje intraneta
- veća sigurnost

Budućnost:

- još više aplikacija u web formatu za intranet
- veće korištenje zvuka, videa i interaktivnosti
- porast broja poslovnih aplikacija, mrežnih usluga za klijente, virtualnih timova, elektroničkih transakcija i dr.

Prilika za knjižnice:

- knjižnice se tim putem otvaraju vlastitoj korisničkoj zajednici i postaju vidljivije u vlastitoj sredini
- intranet je budućnost knjižnica u organizacijama

Zaključak!

